

НАРОДЕНЪ БУДИТЕЛЪ

СЕДМИЧЕНЪ ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНЪ ВЕСТНИКЪ ЗА ХРИСТИЯНСКА ПРОСВѢТА И ИНФОРМАЦИЯ.

Всички ржкописи и суми да се изпращатъ до редактора свещ. Д. ПОВВАСИЛЕВЪ - Шумень.

АБОНАМЕНТЪ:
за година 50 лв.
предплатени на
два пжти.

БРОЯ 1 левъ.

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ
се плаща по 1 левъ
на кв. см.

Д-РЪ К. ПЕТРОВЪ

хирургъ -- гинекологъ -- акушеръ.

Завежда Гинекологическо -- Акушерско Отдѣленіе при Шум. Държавна Болница.

СЕ ПРЕМЪСТИ въ бившето помѣщение на Земл.-Катедра улица Цар. Освободителъ до домъгъ на Д-ръ Коларовъ.

ВАЖНО ЗА ШУМЕНЦИ.

Излезе отъ печатъ книгата

„История на Шуменската крепостъ“.

(Приносъ къмъ историята на градъ Шумень)

отъ Г. С. Джумалиевъ

Стр. 224, съ 30 чертежи въ текста, 6 въ приложение и една карта на Шуменската околностъ. Цена 60 лева. Намира се въ книжарницитъ на Станю Дайчевъ, др. Петковъ и Вълчо Даскаловъ.

„НАРОДЕНЪ БУДИТЕЛЪ“.

Съ настоящия брой 50-и „Народенъ Будителъ“ завършва своята първа годишнина. Много трудъ биде положенъ. Този трудъ не се плати и не може да се плати съ пари. Една е наградата ни. — че започнахме едно дѣло, което нѣмаше никакъвъ изгледъ за успѣхъ, обаче съ трудъ и упорство, годината е привършена-краятъ украси дѣлото. Абонатитъ на вестника се задържаха. Той се чете все повече. Вестникътъ имаше слаби страни. Ние ги знаемъ. Неможе да се отрече, обаче, че хубавото въ него е повече отъ лошото. Неможе да се отрече оцъ, че въсьм месеци ни носеше нови опити и ново качествено подобрене. Ала ние сами виждаме, че пжниятъ успѣхъ има да се догонва.

Абонатитъ на вестника сж почти изключително мирски лица. Вестникътъ за тяхъ се списваше. Ние молихъ оцъ, които ни критикуватъ и ще ни критикуватъ, всъкага да иматъ предъ видъ, че той не е вестникъ за духовни лица. За последнитъ има други издания. Ако се изпраща вестника до нѣкои отъ тия лица, то е да се иска тяхното съдействие-чрезъ тяхъ да влезе вестника въ нѣкои християнски домове, а и сами тѣ чрезъ своя абонаментъ да ни подкрепятъ. Но, все пакъ, не е безинтересно за духовнитъ лица да четатъ онова, което пишатъ въ вестника нашиятъ сътрудници-миряни. Презъ годината ние получихме доста писма отъ свещеници, които одобря-

ватъ списването и сами настояватъ да имъ се изпраща вестника.

А за другитъ християни вестникътъ е много полезенъ. За това говорятъ много писма, получени презъ годината. Прѣсенъ случай. Преди нѣколко дни учителъ отъ далеченъ край ни пише: „Вестникътъ се чете внимателно отъ нѣколкото абонати въ село. За прѣвпжтъ тукъ попада такъвъ вестникъ. Нѣкои хубави статии прочитаме гласно за всички въ читалището. Отворихме за селенитъ вечерно училище. Вашиятъ вестникъ пробуди у менъ интересъ къмъ духовната книжнина. Искамъ да изнеса въ вечерното уще нѣколко беседи съ религиозно съдържание. Нѣмамъ никакви пособия. Неможе ли да ми услужите“ и пр. Етокое ни насърчава и ние ще продължимъ редактирането на нашия „Будителъ“, за да будимъ у своя народъ добритъ и благородни чувства и мисли.

Утре е първиятъ денъ отъ новата (европейска) година. Честитимъ я отъ сърце на нашитъ абонати и ги молимъ и презъ тази година за подкрепа.

Отъ Редакцията.

Нашата главна работа не е да разглеждаме онова, крето неясно мжждѣ въ далечината, но да вършимъ това, което е предъ очитъ ни.

Карлейлъ.

Какъ да четемъ Евангелието.

II.

4. Чети Евангелието живо-творно, дѣлово. То е книга нормативна, повелителна, а не описателна. Тамъ се казва: Искайте, молете се, покаяте се, елате при Мене, прощавайте на враговетъ си, обичайте се! Ето защо Евангелието може да се разбере само, когато се прилагатъ неговитъ повеления въ живота, на дѣло. Иначе, то е мъртва книга. Трѣбва да се впуснемъ въ водата и да плаваме, за да се научимъ да плаваме. Който не изпълнява волята на Отца, той не може да вникне въ божествеността на Неговото учение.

5. Чети молитвено. Не само при съзнаване на нуждата да се чете Евангелието, но и жажда за общение съ Бога трѣбва да ни подбужда къмъ молитва. Чрезъ словото си Богъ ни говори, а чрезъ молитвата азъ отговарямъ Нему. По-добре разбираме ние една книга, когато познаваме нейния авторъ. Да четешъ молитвено не значи непременно да изразишъ своитъ желания съ думи предъ Бога, но значи още да четешъ благоговѣйно, така, както ученикъ чете предъ учителя си. А когато четемъ Евангелието, предъ насъ стои Учителътъ на свѣта, — ние сме предъ Неговитъ нозе, така както Мария седѣла при нозетъ Му и слушала Неговото слово.

6. Евангелие значи Блага вестъ. Това значи, като го четемъ, да преживяваме въ душата си и чувствуваме какъ се пробужда изъ дълбинитъ на духа ни нашето християнско съзнание и чувство. Отъ денъ на денъ да узнаваме радостната вестъ, не за това, което сме длъжни да сторимъ — но иза това, което можемъ и трѣбва да сторимъ. Нека да се разлѣе въ хладната и тъмна наша душа божията свѣтлина. Само когато Богъ ни обича, ние можемъ да бждемъ щастливи, силни и мждри въ Него. Когато узнаемъ Христа, ние ще узнаемъ себе си — че сме частъ отъ Неговата красота, благостъ и божественостъ.

Трѣбва обаче да отбележимъ, че единичното и самостоятелно четене и изучаване на евангелието е много по-трудно, отколкото съвмѣстното и задружното му четене. При задружното четене винаги се предполага, че ще има едно ржководяще и подготовено лице, което ще дава нуждитъ обяснения на слушателитъ, безъ което е невъзможно да разбератъ нѣкои неясни и трудни мѣста отъ евангелскитъ текстове. Здружното четене на евангелието има своитъ голѣми преимущества. То създава духовно единство между ученици и учителя, като влияе възпитателно особно между младежитъ.

„Дето сте двама или трима събрани въ Мое име, тамъ съмъ и азъ“, е казалъ Христосъ.

Отраденъ е фактъ, че у насъ започнаха вече да се организиратъ и откриватъ биб-

лейски курсове за младежи и възрастни: жени и мжже. — Ржководството на тия курсове е повѣрено на духовни лица и миряни, добре подготвени по тази работа. Остава само свещушитъ органи на Св. Синодъ да изработятъ единъ общъ планъ за систематична и планомѣрна дейностъ, за да може съ по-сигурни и по-здрави стѣпки да се заработи въ провинцията, дето има сжщо така християни жадни за духовна поука и просвѣта. Блаженни сж слушащитъ словото Божие и съблюдаващитъ го!

Б. Н. Б.

Тайнство кръщение.

Кои лица могатъ да извършватъ тайнството.

Отъ думитъ на Спасителя, казани на апостолитъ: *Идете и научете всички народи, като ги кръщавате въ името на Отца и Сина и Светаго Духа* ясно се вижда, че право за извършване на кръщението е дадено на апостолитъ. Тѣ отъ своя страна предали това право и властъ на своитъ приемници — епископитъ и пресвитеритъ. Следователно, законнитъ извършители на тайнството сж епископитъ и пресвитеритъ. Последнитъ получаватъ това право отъ първитъ. Споредъ църковнитъ правила и наредби обаче въ извънредни случаи кръщението може да се извърши отъ други човѣкъ, диаконъ или свѣтско, върваще лице, па дори и отъ жена. Такива извънредни случаи сж, когато желаещиятъ да се кръсти е твърде боленъ и има опасностъ че той не ще може да дочака пристигането на отсъстващия свещеникъ. За да не почине некръстенъ, или, ако е дете, некръстено, диаконътъ или друго православно лице може да извърши кръщението. То се ограничава само въ изговарянето на формулата т. е. съ трикратното потопяване въ св. Крпелъ едновременно да се произнесатъ думитъ: „Кръщається рабъ Божий (името) во имя Отца и Сина и Св. Духа“. Извършеното по този начинъ кръщение е действително и не се повтаря, ако би че оживѣе детето. Въ последния случай свещеникътъ може да завърши само останалитъ молитви на тайнството и да извърши Миропомазването. Добре е о нѣзи християни, които почесно се намиратъ около новороденитъ деца, да знаятъ това кратко извършване на тайнството.

Две сказки.

Въ Надѣля на 25 того, презъ време на божествената Литургия въ Храма „св. Възнесение“, известниятъ писателъ Димитъръ В. Стояновъ, членъ въ Съюза на Археологическитъ дружества въ България и въ „Дома на искусствата“ въ София, произнесе проповѣдъ на тема „Ролята и заслугитъ на родната църква въ миналитъ съдбина на българския народъ“. Г- нъ Стояновъ обстойно проследи главнитъ е-

тапи отъ нашата духовна еволюция отъ IX вѣкъ до наше време; културно просвѣтната дейностъ на славянскитъ просвѣтители Методия и Кирила; заслугитъ на Царъ Бориса за християнизацията на българитъ, за създаването на славянската писменностъ, богослужение, за разширението на християнската култура отъ България въ другитъ славянски народи, и най-сетне — ролята и заслугитъ на родната църква и специално на мѣнастиритъ за охраната на народното самосъзнание презъ епохата на духовната тѣма — срѣднитъ вѣкове. Референтътъ разви темата си съ голѣма вешина, съ дълбока ерудиция, отлично владѣние на предмета и главно на една високо художествена форма. Особено дълбоко впечатление произведе на присъстващитъ богомолци, когато той обрисова съ силно прочувствени думи заслугитъ на нашитъ мѣнастири за духовната проба на цѣлокупното славянство. Като имаме предъ видъ нравствено-родолюбивия характеръ на проповѣдта и начина по който тя бѣ развита, пожелаваме, щото нашитъ съграждани да иматъ почесно случай да чуватъ подобни, рѣдки проповѣди, които при болнитъ времена, които преживяваме, затвърдяватъ религиозното чувство въ народа, помагатъ за нравствената възбнова на обществото и подкрепятъ народната вѣра къмъ нашата света родна църква.

Единъ интересенъ рефератъ.

Въ Вторникъ, на 27 того, сжщиятъ виденъ писателъ и общественикъ, Г- нъ Димитъръ В. Стояновъ, изнесе въ салона на църквата „Св. Възнесение“ рефератъ на тема „Погледъ върху произхода и развитието на нотната номенклатура (писмо) отъ античнитъ цивилизации до наше време“.

Въ увода си референтътъ подчерта законитъ на вѣчната хармония въ природата, искусството и музиката. Следъ това проследи произхода и развитието на нотното писмо отъ първичния му произходъ въ античнитъ цивилизации: Индия, Китай, Гърция, Римъ, Византия, гръцкитъ тетракорди. Премина къмъ срѣднитъ вѣкове, реформитъ на Папа Григорий Великий, ноймитъ (музикалнитъ иероглифи), punctus, virga, clinos, авторитъ — теоретици, Saint Amand, Fran o di Cologne, Philippe de Vitry, bemol (rotundum) becane (durum) diele и др., гамитъ, цвѣтната гама, въ живописъта, музикално-цвѣтовата гама на Земана, гамитъ диятонична, хроматична, енхармонична мажорна, миньорна, тоналната стѣлбица на Св. Амвросия, доминанта квинта, Германия, Англия презъ II вѣкъ употребява на буквитъ С, Д, Е, F, G, А, епохата на монаха gindo di Agrezzo (XI вѣкъ), неговитъ завети и творчество въ историята на музиката, метода на монокордъ съ букви — ноти, мнемоника на тоноветъ и названието на нотитъ отъ хемистишието на химната на Св. Ивана Кръстителъ на латински езикъ, която Г- нъ Стоя-

новъ преведе на български:
Ut gucant laxis,
Resonare fibris
Mira gestorum
Famoli tuorum
Solve poluti
Labii reatum
Sancte — Johannes

ВЪ ПЕРЕВОДЪ

„Свети Иване, опрости устнитъ прегрътшия на твоитъ недостойни служители, за да могатъ тѣ да възпѣватъ съ волни душевни струни, твоитъ велики деяния“.

Запозна слушателитъ съ теоретичитъ на XVII вѣкъ, солмизационната система, XVIII вѣкъ, разнитъ музикални нюанси, въвеждането на „si“, и „do“, и най-сетне, референта предложи новонотна българска нотенатура — отзвукъ на свѣглитъ сѣнки изъ нашето древно минало. Рефератътъ бѣ изслушанъ съ най-големо внимание. Слушателитъ възнаградиха референтика съ бурни ржкоплѣскания.

Стопански въпроси.

Какво трѣбва за овощитъ презъ месецъ декемврий и януарий.

Въ всѣки дворъ и малка градина има и овощно дърво, което буди интересъ само, когато се окичи съ плодъ. Презъ другото време отъ годината, малцина се погрижватъ за овощитъ и въ болшинството си овощнитъ дървета растатъ и се развиватъ безъ стопанска подкрепа.

Овощнитъ дървета, както и всичкитъ други растения, иматъ нужда отъ въздухъ, свѣтлина, влага и достатъчно храна, за да могатъ да се развиватъ нормално и да даватъ плодъ. Презъ зимата притежателитъ на овощни дървета, могатъ да ги осигурятъ съ достатъчно влага за сухитъ лѣтни месеци и съ храна, която да осигури растежа на дървото и плода му.

Ето защо, всѣки стопанинъ на овощното дърво е задълженъ презъ това време да разкопае на 20—30 с. м. дълбочина, най-малко единъ метъръ около дървото и да натопи това мѣсто. Въ всѣка селска и градска къща има достатъчно торови материали, които могатъ да се използватъ за цѣ-

лѣта. Торътъ отъ кокошкитъ е най-ценниятъ торъ, който може да се използва, както за наторяване разнитъ зеленчуци, които се засѣватъ изъ овощни градини, тъй и за овощнитъ дървета.

Пепелта отъ огнищата, която въ селата сипватъ нѣгде изъ къшетата на двора, за да не стъпи нѣкой ноше на нея, а въ градоветъ чакатъ да мине градската кола, за да я отнесе вѣнъ отъ града, е най-скъпия торъ за зеленчуцитъ и всичкитъ видове овощни дървета.

Прочее разкопайте дълбоко около овощ. дървета и използвайте за наторяването имъ пичия торъ и пепелта отъ огнищата. А когато падне снѣгъ около всѣка овощка натрупвайте голѣми купчини, за да се напои земята съ по-много снѣжна вода.

Г.

ОПРОВЕРЖЕНИЕ.

Въ редакцията се получи следното писмо:

Господинъ Редакторе,

Долнитъ редове дадохме още преди две седмици на редактора на в. „Шуменски вѣсти“ съ молба да ги публикува. Той обаче, не стори това, съ което показа, че му прави удоволствие невиннитъ хора да останатъ незащитени. Молимъ Вие да ги напечатите.

Въ брой 90 на „Шуменски вѣсти“ е помѣстена дописка отъ нѣкой „дер.лия“, съ която се клеветятъ шестима свещеници отъ града ни, като се казва, че при годжа на младия семинаристъ Хранковъ присъствуващитъ тамъ свещеници държали срамно поведение и пѣли неприлични пѣсни, вследствие на което нѣкои отъ поканенитъ на годжа гости, възмутени отъ това, безъ време напуснали веселбата. Дописникътъ безсрамно лъже, и ако той е духовно лице, нему е непростимо. На годжа свещеници присъстваха, но не шестъ, а петъ души, защото свещеникъ Янко Митковски и дяконъ Юрданъ Митевъ не присъстваха, макаръ и да бѣха поканени. Дали това е невинна грѣшка отъ страна на информационното бюро на „Ш. В.“ или е чисто тенденциозно — не знаемъ, обаче наклонни сме да вѣрваме повече второ-

то. Че поведението на свещеницитъ бѣ най-прилично и никакви неприлични пѣсни не сж се пѣли — това могатъ да засвидетелствуватъ, освенъ насъ долуподписанитъ, още и десетина граждани, които бѣха тамъ. Всички свещеници се сбогуваха съ присъствуващитъ гости къмъ 10 часа и си отидоха, а останалитъ продължиха веселбата. Никой отъ присъствуващитъ гости не се е възмущавалъ и напускатъ веселбата, преди да си отидатъ свещеницитъ.

Отъ присъствуващи на годжа граждани

Жеко Чолаковъ

Н. Ивановъ

Б. Райновъ

Б. Р. Както се съобщи и по радио, редакцията на в. „Шуменски вѣсти“ биде дадена подъ сждъ за тази клевета. Вече е известно, че авторъ е познатиятъ старъ дяконъ Юрданъ Митевъ. Какво ще бжде наказанието му, не е известно

ХРОНИКА.

Нѣкои наши настоятели дължатъ суми, които е време да изпратятъ. срещу тѣзи суми ние имаме задължения. Годината изтече. Молимъ ги да изпратятъ сумитъ. На онѣзи абонати, които се записаха презъ второто полугодие, изпращаме по пощата квитанции. Молимъ ги да платятъ, каквото имъ се иска. Всѣка квитанция, пратена по пощата, струва на редакцията 5 лева т. е. отъ исканитъ 25 лв. постъпватъ само 20 лв. Когато ни се върне неплатена, биваме двойно оцетявани.

Архиерейскитъ съборъ

продължава своитъ заседания въ София. Взето е решение да се иска отъ държавата да оземли енорийскитъ църкви. Констатирано е, че материалното положение на енорийскитъ свещеници е плачевно. Взето е решение да се иска значително увеличение на свещеническитъ заплати. За свещеницитъ да има по щатъ не 10, а 5 класа. Всѣки свещеникъ да минава въ погоренъ класъ следъ като положи специаленъ изпитъ. Увеличението

тогава да бжде не като сега само 30 лева, а много по-чувствително. Решено е още всички градски и селски свещеници редовно всѣки денъ да извършватъ богослуженитъ чинопоследования. Завършилитъ духовни семинарии и др. духовни училища да се предпочитатъ при вакантни служби въ митрополитъ и Арх. Намѣстничества предъ хора съ свѣтско образование. Семинариститъ да ставатъ свещеници не следъ като навършатъ 25 год., а 21 год. (!). Въ духовнитъ сждилища да се допускатъ адвокати. Въ връзка съ това е решено въ духовнитъ сждилища, освенъ свещеницитъ да се назначава и по едно лице — юристъ. Взети сж и редъ други решения.

Утре, недѣля, 4 ч. сл. пладне въ църковния салонъ ще беседа г-нъ Д. Чинтуловъ на тема: „Исторически прегледъ на времето, въ което се роди И. Христосъ.“

Три сказки. Професорътъ отъ Богословския Факултетъ при Университета г-нъ И. Дюлгеровъ на 17., 18 и 19 декември държе въ гр. Разградъ три сказки. Салонътъ на читалище „Развитие“, гдето се състояха сказкитъ, бѣше препълненъ.

Г-нъ Дюлгеровъ, както всѣки път, се прояви като голѣм майсторъ на словото. Спокойно и внушително, съ увлекателенъ и картиненъ езикъ, той прикова вниманието на слушателитъ още отъ първия моментъ. Отъ думитъ му пълни съ дълбока мисль, лъхаше гореща любовъ къмъ човѣка, изоставенъ, слабъ да разреши самъ, безъ помощта на своя Творецъ, тайната на живота. Слушателятъ, въ началото натъженъ за своята немощъ, слушайки оратора, къмъ неговитъ заключителни мисли добиваше смѣлость и желание да засили волята си, за да извоюва право да встъпи въ градината на единъ чистъ, новъ животъ.

Сказникътъ остави незаличимъ споменъ у своитъ слушатели. Не ще забравимъ ние г-на Дюлгеровъ който се прояви като човѣкъ съ любяще сърдце, прояви се като ученъ, философъ, педагогъ, богословъ и голѣмъ ораторъ. Дано бждемъ щастливи и другъ път да чуемъ неуморимия г-нъ Дюлгеровъ.

гр. Разградъ. Я. Д. Хуб-въ

На 1. I 1928 г. — недѣля въ салонъ на читалище „Напредъкъ“ въ 3 1/2 ч. сл. об. ще реферира свещеникъ Хубанчевъ на тема: „Наука, религия и благоденствие. Входъ свободенъ.“

Благ. д-во „Милосърдие“ благодарни на всички г. г. граждани и граждани за направенитъ имъ дарения презъ цѣлата 1927 г.

Отъ дружеството.

Получи се въ редакцията книгата **Възпитание на българската младежъ**, книга за у-

чители и родители отъ Н. Хр. Петлевскова — София. Книгата представява сериозно обмисленъ трудъ. Тя е първа по рода си. Предназначена е за работата на учителско-родителскитъ комитети, каквито се основаха при всички училища. Въ 21 глави се разглеждатъ всички въпроси досежно въпитанието на нашата младежъ. За сегоднати сж отдѣли като: **Крайна нужда отъ възпитание въ наши дни**, **Обучение по морала и религията**, **Пътъ на нашето време**, **Способностъ на нашето време**, **Учовнитъ нужди на нашето време**, **Семейство и училище**, **Какъ да се усвои семейниятъ духъ**, **Вънъшнъ строй и възпитание**. Книгата трѣба да се чете наравно, както отъ учители, така и отъ родители. Младѣжта често попада въ ръцете на хора, които сами нѣматъ никаква ориентировка по въпросъ за възпитанието. Книгата на г-нъ Петлевскова е едно навременно помагало.

Получиха се въ редакцията следнитъ книги: **Христосъ — животъ и вѣкъ** отъ Епископъ Алексей, издание на Св. Синодъ.

Донече — убоина събрана въ нашето училище — сжщо издание на Св. Синодъ.

Книгитъ сж аргументирано написани. Заслужаватъ вниманието на всѣки просвѣтенъ човѣкъ. Първата книга струва 10, а втората 1 лева. Наоая се напаво отъ Св. Синодъ.

Търси се издатель на временната популярна книга;

Сжщностъ на възпитанието

Отъ Б. Н. Балкански

Сдържание:

I. 1) Що е възпитание? 2) Нужда отъ възпитание, 3) Видове възпитание, 4) Цѣль на възпитанието.

II. 1) Срѣдства за възпитанието, 2) Възпитателни фактори: а) семейството, б) училището, в) обществото и църквата; 3) Темпераментъ и Типъ; 4) Психопедагогически анализъ на темперамента и типа, и тѣхното възпитание;

III. 1) Що е воля? 2) Психопедагогически анализъ на волята; 2) Проявление на волята (характеристика на Хамлета, Фауста и Донъ-Кихота) 4) Възпитание на волята;

IV. 1) Що е характеръ. 2) Психопедагогически анализъ на характера, 3) Влиянието на живота и науката върху образуването и възпитанието на характера, 4) Характерътъ и принципитъ на народното възпитание. Заключение. За лични и писмени споразумения до автора: София, Площадъ Черна-Джамия № 4.

Фелдгаусъ

Седемтѣ чудеса на свѣта.

2. Вавилонскитъ висящи градини

Тѣхната направа приписватъ по-вече или по-малко на баснословната царица Семирамида. Тѣ дължатъ за славата си повече на фантастичнитъ описания на едновременно римски и грѣцки писатели. Неотдавнашнитъ разкопки доказали грубото преувеличение и укичване на тѣзи описания. Силниятъ Вавилонъ на класическитъ автори се съкрати на една петдесета частъ отъ известната споредъ преданията плоскостъ, вследствие грижливото изучаване на клинообразнитъ надписи. Извънредно високитъ стени съ стотина врата се оказватъ за твърде значителенъ плодъ на въображението. При все това, обаче, никакъ не е чудно, дето грѣцкитъ търговци и други пжтници, които сж посещавали столицата на Ефратъ въ петия и шестия вѣкъ преди нашата ера сж се омайвали отъ голѣмината и богатството на града и отъ великолепнитъ дворци и други сгради; така сжщо нѣма нищо чудно въ това, дето укичвали пренесенитъ на родината си разкази Днешнитъ изследователи заявяватъ, че тѣ намѣрили висящитъ градини на Семирамида въ развалинитъ на третия дворецъ на Навуходоносора, който царувалъ отъ 605 до 561 година преди Р. Хр. Този дворецъ

или градина лежалъ върху една широка платформа, поддържана отъ стени 100 крака високи — около 35 метра, — останкитъ на които лежатъ, погребени подъ ржтлинатъ, наречена Бабилъ, отъ вътрешната страна на северната градска стена. Надписътъ отъ времето на Навуходоносора уведомява, че третия дворецъ оилъ издигнатъ тамъ, дето камената стена среща северния вѣтъръ. Расамъ заявява, че той намѣрилъ останки отъ кладенци или отъ сгради, по които водата се изкачвала дотерасата. Камънитъ на този дворецъ сега се употребявали за правене на язове презъ Ефратъ.

Въ свързка съ това сж интереснитъ думи на Фронтинъ, който надзиравалъ направата на голѣмия римски водопроводъ преди 1700 години: „Може ли да се сравни този чудесенъ водопроводъ, който служи за толкова нужди на човѣчеството, съ безполезнитъ пирамиди и други безполезни сгради?“

3. Храмътъ на Артемида или Диана въ Ефесъ.

Въ сжщата нощъ, когато се е родилъ Александъръ Велики — 356 година преди Рожд. Христово, младѣжтъ Херостратъ подпалилъ храма на Артемида въ Ефесъ съ целъ, както отпосле се призналъ да направи безсмъртно името си. Той билъ наказанъ съ смъртъ и билъ издаденъ указъ, за да бжде зачертано името му отъ всички списъци. Но името му не се забравило, така че жаждата му за

следсмъртна слава се възнаградилъ.

Храмътъ се градилъ 120 години и струвалъ басносло ни суми пари. Следъ пожара храмътъ билъ пакъ съграденъ съ задружнитъ срѣдства на всичкитъ князе на Мала Азия съ такова великолепие, щото както и по-напредъ, продължилъ да се счита за едно отъ седемтѣ чудеса. Този храмъ билъ четири пжти по-голъмъ отъ атинския Партеонъ, цѣлия блѣщѣлъ отъ злато и скъпоценни камъни, и ималъ 127 колони, украсени съ релефи въ честь на 127-тъ князе, които се съсипали, — или по-право поданицитъ имъ, — при направата му.

За славата на Ефеската Артемида свидетелствува и Новия заветъ (глед. Деяния Апостолски гл. 19).

Подновениятъ храмъ билъ разсипанъ отъ Константина и даже развалинитъ му въ сегашно време съвсемъ сж изчезнали.

4. Статуята на Юпитера на Олимпъ.

За гърцитъ идеалното изображение на главното божество Зевсъ (латински Юпитеръ) била колосалната статуя въ Олимпъ, мѣсто на прочутитъ имъ народни атлетически надпреварвания. Статуята била изработена отъ прочутия ваятель Фидий — приятель на Перикла. Седяща, статуята била висока 40 крака и се поддържала отъ пиедесталъ, широкъ 12 крака. Голата горна частъ, драпировката отъ зла-

то, съ дѣсната ржка държала земното кълбо, а съ лѣвата — скиптъръ, украсенъ съ орелъ. Споредъ Страбона, тази статуя била поставена въ храмъ, който до толкова не хармониралъ съ нейнитъ размѣри, че богътъ не могълъ да стане отъ трона безъ да си блѣсне главата въ тавана.

5. Родоскиятъ колосъ.

Той представлявалъ бронзовата фигура на Аполона, бога на слънцето, висока около 110 крака, която, споредъ преданието, се опирала съ нозетъ си на двата противоположни брѣга при входа на пристанището на града Родосъ. Тя е била довършена въ 285 год. преди Р. Хр. следъ дванадесетъ годишна работа. Подиръ 50 години била разсипана едновременно съ по-голъмата частъ отъ града отъ едно земетресение, а подновяването ѝ било запретено отъ оракула. Въ седмия вѣкъ, когато арабитъ завладѣли острова Родосъ, мохамеденскитъ управителъ продалъ останкитъ отъ колоса на единъ еврейски търговецъ отъ г. Стара Одеса, сегашна Урфа, и съ парчетата му били натоварени деветстотинъ камиди.

6. Александрийскитъ морски фенеръ

Най-забележителниятъ отъ малкото едновременно морски фенери билъ този, който билъ издигнатъ, споредъ преданието въ 283 година преди Р. Христово върху малкия островъ въ Фаросъ, находящъ се въ пристанището на г. Александрия. Височината на този фенеръ

била около 560 крака, а струвалъ 800 таланта, т. е. около 500,000 лв. Този фенеръ сжществувалъ до XIV вѣкъ, но отпосле се съборилъ. Какъ и кога не се знае.

7. Мавзолеятъ на Халикарнаса.

Списъкътъ на седемтѣ чудеса на свѣта, който започва съ пирамидитъ, свършва съ друга една царска гробница, съ мавзолея на Халикарнаса. Този паметникъ билъ издигнатъ отъ Мавзала, царъ на Кария въ Мала-Азия, въ честь на умрѣлата му съпруга Артемизия. Този паметникъ билъ 164 крака високъ и 500 крака около основата. Високитъ му и широкъ сводъ се поддържалъ отъ много колони и билъ заобиколенъ отъ колоната — алея, образувана отъ колони. Този паметникъ билъ поваленъ отъ земетресението въ XIII вѣкъ и развалинитъ му доставили материалъ на римцаритъ на св. Иоанъ за построяване на крепостъ.

Изброенитъ седемъ чудеса били разположени по брѣговетъ на източната частъ на Срѣдиземно море. Ако гърцитъ сж били запознати съ севера на Европа и съ юга на Азия; ако сж знаели, напримеръ, че около Солисбургъ се намиратъ циклопически останки, отъ извънредно много старъ храмъ на слънцето, известенъ подъ името Стогенгендъ; ако сж знаели, че около цели въ Индия лежи една грамадна свещена колона отъ желязо, за излизването на която не биха постигнали срѣдствата и най-добрата съвременна лѣярница навѣрно биха измѣнили на времето своя изборъ.

Отъ руски И. Я.